N° 16.

Warszawa

8/20 kwietnia 1867 r.

Wychodzi
w każdą sobotę.

Redakcja przy alei Jerozolimskiéj
Nr. 1574b.

MERKURY

dodatek tygodniowy do Ekonomisty.

TYDZIEŃ FINANSOWY.

Groźna postawa Francji względem Prus nie ulega wątpliwości. *Allg. Zg* uważa wojnę jako moralną konieczność; półurzędowe dzienniki francuskie nie wypierają się przyśpieszonych uzbrojeń; a *Monitor* ogłasza postanowienie ministra wojny podnoszące taxę zastępstwa wojskowego z 2 300 na 3 000 fr. Znany z ultra-pokojowego usposobienia finansista p. Forcade wyraził się stanowczo, że po głośném postawieniu kwestji luxemburskiéj, pojmuje tylko albo pewność uprzednią zgodnego załatwienia, albo wojnę; nigdy zaś nie pojmie cofania się przed berlińską interpelacją. Wreszcie p. Girardin w *Liberté* wciąż monituje rząd, zarzucając mu błędy godności uwłaczające. Mówią już nawet o mającym się ukazać manifeście Napoleona, w którym ma być uznana neutralność Belgji, oraz jedność Niemiec, tylko nie pod przemocą pruską. W obec takiego położenia rzeczy rokowania dyplomatyczne zdają się być maską, co lada dzień spadnie; a owa niby nadzieja w *Patrie* wyrażona, że „pokój może być zapewniony dzięki energicznéj postawie Francji," wygląda na wyzwanie Prus. To też barometr giełdowy spadł jeszcze niżéj w ostatnim tygodniu: renta francuska $66,^{70}$, włoska $48,^{40}$, kredyt ruchomy 375 (przed dwoma dniami dochodził nawet do 365). Obniżenie zresztą jest ogólne: ulegają mu wszystkie koleje, bank francuski, kredyt gruntowy, słowem wszelkie papiery przemysłowe i kredytowe.

Zmiana ministerstwa włoskiego, o ile dziś wiadomo, jest w bezpośrednim związku z układanym śpiesznie traktatem włosko-francuskim, mającym na celu spólne działanie na Wschodzie. Z drugiéj strony zaczyna się rysować postawa gabinetu angielskiego: w pewnych sferach silnie utrzymuje się przekonanie, że wystąpił on w Paryżu z formalną propozycją zgodnego działania, i że przy téj okoliczności kwestje wschodnia i luxemburska łącznie są traktowane; że wreszcie w kombinacje wchodzi Belgja, i tém to się tłumaczy obecność króla belgijskiego w Paryżu.

Giełda londyńska strwożona chwilowo ustąpieniem Stanóm Zjednoczonym posiadłości rusko-amerykańskich, ochłonęła później, kiedy poważne dzienniki, a mianowicie *Times* i *Economist* przemówiły uspokajająco, nie upatrując w tym fakcie zagrożenia Kolumbji angielskiéj.

Bilanse bankowe cechują zastój interesów i rzec można, kłopoty bogactwa (embarras des richesses): fundusz metaliczny banku francuskiego przechodzi 781/m. fr., kiedy portfel spadł do 519/m.

W kursach giełdy warszawskiéj małe tylko i nieregularne dają się postrzegać odstępy: listy zastawne i likwidacyjne trochę się obniżyły; pożyczka premjowa podniosła się o $^1/_2$ %. Wexle staniały o nie cały 1%; tylko na Wiedeń zdrożały:

na Berlin . . .	2 m.	$121,^2$;	doraźnie	122
„ Paryż. . . .	„	122;	„	$122,^6$
„ Londyn . .	3 m.	$121,^6$;	„	$122,^5$
„ Wiedeń . .	2 m.	$94,^2$;	„	$94,^7$

KURSA GIEŁDY,

w tygodniu 12/18 kwietnia

	Stopa %	RÓWNIA (pari)	Piątek 12 kwiet.	Sobota 13	Poniedz. 15	Wtorek 16 święto	Środa 17	Czwar. 18	Stosunek do równi na 100
			CENA RZECZYWISTA W TYGODNIU						
			R	u	b	l	e		
1. Papiery publiczne.									
a) Rządowe.									
Polskie. Obligi Skarbowe (r. 100. 150 500)	4	100	.	.	73,67	.	.	.	.
Bilety Skarbu Kr. Pol.	4,32	100	.		.	.	.	.	.
Obligacje cząstk. (zł. 500) z kup.	4	75	103,50	.	.	.	.	.	138
Cert. ban na obl. cz. A (z.300) z kup.	5	45	51,75	.		.	.	.	115
„ „ „ B (z. 200)	0	30	27,75	.		.	.	.	92 1/2
	5	30	35	.	.	.	.	.	116 2/3
Dow. Kom. Cen. Lik. (różne sumy)	0	100	52	.	.	.		.	52
Listy likwid. (r 100. 250. 500. 1000)	4	100	56,75	56,83	56,50	.	56,25	56,25	56 1/4
kupon	.	.	.	.	.	.	.	1,53 1/3	.
Ruskie. 5-ta pożyczka (500)	5	100	.	.	.	.	*72	.	*72
6-ta pożyczka	5	100	.	.	.	.	.	.	.
Pożyczka premjowa z 1864 r.	5	100	108,50	108,50	.	:	.	109	109
„ „ z 1866 r.	5	.	102,50	102,50	103		103,25	103,50	103 1/2
Metaliki (300) lutowe	4	100	100	100	100	.	100	.	100
Metaliki (300) sierpniowe	4	100	100,17	100,17	100,17	.	100,17	.	100 1/6
Bilety banku Pańs. (100 i wyżéj)	5	100	.	.	*78	.	.	.	*78
b) Towarzystw i Spółek.									
Polskie. Listy Zast. (30. 75. 150. 750. 3000)	4	100	.	.	.	.	77,17	77	77
„ „ „ ser. 2	4	'00	.	.	68,50	.	68,25	68,50	68 1/2
kupon	.	.	.	.	.	.	.	1,28 8/9	.
Akcje Dr. Żel. W-W. (100)	diw.	60	.	.	.	.	.	.	.
„ „ W-B. (100. 150)	!	100	56,50	56,67	56,50	.	56,50	56,50	56 1/2
„ „ Teresp. (100)	5	100	85,50	85,50	85,50	.	85,50	.	85 1/2
„ „ Łodzk. (100)	5	100	88	.	.	.	.	.	88
Rus. Akcje Gł. Tow. Dr. Ż. (125)	5	125	*115,50	.	.	.		.	*92 2/5
Obligi „ „ „	1 1/2	100	86,50	.	.	.		.	86 1/2
2. Wexle.									
Berlin (Tal. 100) 2 mies	.	92,857	113,70	113,55	113,40	.	112,50	112,50	121 1/6
Gdańsk (100) „	.	92,857	.	.	113,25	.	.	112,35	121
Hamburg (M. B. 300) „	.	140,855	.	173,40	173,10	.	.	.	122 8/9
Londyn (Ł. 1) 3 „	.	6,304	7,74	7,74	7,71	.	.	7,67	121 2/3
Paryż (Fran. 300) 2 „	.	75,214	92,40	92,25	91,80	.	.	.	122
Wiedeń (Gul. 150) „	.	92,857	.	.	87,52 1/2	.	.	.	94 1/4
Petersburg (Rub. 100) 1 „	.	100	.	.	.	.	99	.	99
3. Monety									
Półimperjał	.	5,15	6,25	.	.	.	.	.	121 1/3
Napoleondor	.	5	.		.	.	.	.	.
Dukat holenderski	.	3	3,60	.	.	.	.	.	120
Rubel srebrny	.	1	.	.	.	.		.	.
Talar pruski		0,92.857	.	.	.	.	.	.	.
Gulden austrjacki	.	0,62.906	.		.		.	.	.

STOPA SKUPU:	Warszawa	Petersburg	Londyn	Paryż	Wiedeń	Berlin	Frankfurt
bankowa:	6 0/0	7 (10)	3	3	4	4	3
giełdowa:	—	7 (10)	3	3	4	3 1/2	2 1/4

STAN OPERACIJ BANKU POLSKIEGO.

	w d. 9 kwietnia	w ciągu tygod. przyb. (+) ub. (—)	w d. 16 kwietnia
	r u b l i		
1. Skup: Portfel wexli kraj. w Warsz.	1.769.384, 92	+ 87.850, 94 — 99.174, 97	1.758.060, 89
w Łodzi.	145 203, 01	—	145.203, 01
w Włocł.	32.115, 65	—	32.115, 65
„ zagranicznych	202.323, 41½	+ 14.710, 49 — 16.987, 30½	200.046, 60
2. Zaliczenia na papiery publiczne ...	1.000.576, 91	+ 30.388, 12 — 36.444, 68	994.520, 35
3 „ na zast. towarów (a) wełny .	106.162, 78	+ 7, 58 — 4.867, 58	101.302, 78
(b) in. tow.	266.362, 61½	+ 1.043, — 763, 35	266.642, 26½
Łącznie (3)	372.525, 39½	— 4.580, 35	367.945, 04½
4. „ „ kosztowności ..	624.966, 56	+ 10.326, 43 — 21.609, 43	613 683, 56
5. Otwarte kredyta	5.161.869, 47½	+ 601.025, 06½ — 249.842,	5.513.052, 54
6. Kasa: Monety srebrne	2.708.809, 95½	— 4.824, 44½	2.703.985, 51
„ złote	7.713, 75	—	7.713, 75
Bilety Banku Polskiego	605.477 —	+ 16.150, —	621.627 —
„ Kred. Cesarstwa	1.762.567 —	— 325.277, —	1.437.290 —
Łącznie (6)	5.084.567, 70½	— 313.951, 44½	4.770.616, 26

BILANSE BANKÓW FRANCUSKIEGO I ANGIELSKIEGO,

w d. 4/5 kwietnia 1867 r.

STAN CZYNNY

	B. francuski.	B. angielski.
	f r a n	k ó w
Fundusz metaliczny	781.223783	487.723450
Portfel	519.354694	518.789900
Zaliczenia na złoto i rozm.	65.297714	
Pożyczki na zast. pap. publ. akcij, oblig. i in.	85.506500	327.766875
Dług skarbu i inne wart..	157.333693	375.000000
	1.608.716384	1.709.280225

STAN BIERNY

	B. francuski.	B. angielski
	f r a n	k ó w
Bilety w obiegu	1 014.676075	580.434500
Przekazy z term. kilkod. .	15.450333	11.084750
Rachunki bieżące prywatne	271.033230	441.777500
Rachunki bieżące skarbowe	71 436046	215.351275
Kapitał zakładowy	182.500000	363.825000
Zysk do kapit. doliczony .	7.044776	
Inne bierniki	46.575924	96.807200
	1.608.716384	1.709.280225

SKAZÓWKI I FAKTA BIEŻĄCE.

— **Projekt do prawa o miarach i wagach w monarchji austrjackiéj.** W Nr. 5 Merkurego z r. b. zamieściliśmy krótką wiadomość o przyjęciu w zasadzie przez rząd austrjacki miar i wag systemu francuskiego. Znalazłszy obecnie w Nr. 13 dziennika *Austrja* projekt do prawa, w tym celu przez specialną komisję wypracowany i do zatwierdzenia rządu przedstawiony, podajemy z niego ważniejsze szczegóły.

Zasadą miar i wag w monarchji austrjackiéj jest *metr* w cesarskiém archiwum w Paryżu znajdujący się, — (Mètre des archives), przy temperaturze topniejącego śniegu.

Metr jest jednością miary długości; z niego wyprowadzają się jedności miar powierzchni i objętości. Jednością wagi jest *gram*, to jest waga sześciennego centimetru dystylowanéj wody, w próżni przy temperaturze + 4° stustopniowego ciepłomierza. Podział miar i wag dziesiętny. Wyjątki dopuszczają się tylko przy drobnéj sprzedaży drzewa opałowego, w wadze jubilerskiéj, mechanicznéj i pocztowéj (art. 1)

Obowiązujące na przyszłość miary i wagi są:

1. Miara długości *metr*.
2. „ powierzchni *ar* = 100 metrom kwadr.
3. „ objętości dla ciał sypkich i płynnych *litr* = 1 decimetr kubiczny.

Drzewo opałowe mierzy się metrem kw. w kierunku powierzchni cięcia, bez względu na długość szczap—podział ½, ¼ i ⅛ metra kw.

4. **Waga ogólna** *gram*, obok której istnieją specjalne:
a) **jubilerska**—*holenderski karat*=0,205894 gram; podział $^1/_2$, $^1/_4$.... $^1/_{64}$;
b) **menniczna i pocztowa** pozostają dotychczasowe, a to skutkiem konwencij mennicznych i pocztowych—mianowicie *funt związku cełnego* = 500 gramów.

Stosunek dawnych miar do nowych jest następujący:

Miary długości.

1 sążeń wiedeński......	=1,896484	metra
1 mila austr. (pocztowa)	=7,585937	kilometrom.
1 metr..............	=0,5272915	sążnia wied.
1 kilometr............	=0,131823	mili pocztowéj.

Miary powierzchni.

1 kw. sążeń wied.......	= 3,596653	metrom kw.
1 yoch nowo-austr......	=57,54644	arom
1 kw. mila austr.......	=57,54644	kilometrom kw.
1 metr kw............	= 0,278036	sąż wied. kw.
1 ar...............	= 0,017377	yoch nowo-aus.
1 kilometr	= 0,017377	mili poczt. kw.

Miary objętości.

dla ciał stałych.

1 sążeń kubiczny	= 8,020995	metrom kub.
1 metr „	= 0,146606	sążniom „

dla ciał sypkich.

1 metzen wiedeński ...	= 0,614868	hektolitra
1 hektolitr	= 1,626364	metzen

dla ciał płynnych.

1 eimer wiedeński......	= 0,565890	hektolitra
1 mass „	= 1,414725	litra
1 hektolitr...........	= 1,767128	eimer wied.
1 litr..............	= 0,70 851	mass

Wagi.

1 funt wiedeński........	= 0,560012	kilograma
1 „ aptekarski......	= 0,420009	„
1 marka wied. (waga sr.)	= 0,280644	„
1 karat wiedeński	= 1,000928	karata holend.
1 kilogram	= 1,785676	funta wied.
1 „	= 2,380901	funtów aptekar.
1 „	= 3,563233	wiedeńs. mark (wagi srebra)
1 karat holenderski ...	= 0,9990727	wiedeń. karata

(art. 2, 3 i 4).

Wszystkie te nowe miary i wagi, wyjąwszy miary polowe, obowiązywać będą za lat 5 od daty ogłoszenia prawa. Używający dawnych miar lub wag, po tym terminie, prócz konfiskaty, podlega karze pieniężnéj od 5 do 100 guldenów. Jeżeli ukarany nie może zapłacić, odsiaduje areszt, licząc jeden dzień za każde pięć guldenów (art. 5 i 6). Przy zobowiązaniach kontraktowych zawartych na dawne miary lub wagi, a spełniających się po oznaczonym wyżéj terminie, mogą być używane dawne miary i wagi. Używanie dotychczasowych miar polowych dozwolone jest i po terminie prawem oznaczonym; lecz przy zmianie posiadłości po tym terminie należy wprowadzać do tytułów własności nowe miary (art. 7 i 8).

Miarą zasadniczą dla monarchji austrjackiéj, będzie złożona w wiedeńskiéj akademji nauk szklanna sztaba metrowa, któréj długość w porównaniu z francuskim *Mètre des Archives* przy temperaturze topniejącego śniegu = 999,99714 milimetrom. Wagą zaś zasadniczą będzie złożony tamże kilogram z górnego kryształu, który w porównaniu z paryskim platynowym prototypowym kilogramem = 999999,85 miligramom w próżni (art. 11).

Przepisy co do sporządzania, regulowania i kontrolowania miar i wag, podług typów zasadniczych objęte są artykułami 12, 13, 14 i 15.

Miary i wagi służące do użytku publicznego, powinny być w pewnych stałych oddzielném prawem oznaczyć się mających terminach oddawane do urzędów dla sprawdzania (art 16).

Siła konia, używana jako jedność miary dynamicznéj w przemysłowéj mechanice, oznacza się na 75 kilogramo-metrów, to jest przedstawia siłę mogącą podnieść 75 kilogramów na jeden metr wysokości w ciągu jednéj sekundy (art. 18).

Mila morska pozostaje jak dotąd $^1/_{60}$ częścią stopnia na równiku (art. 19).

— **Szkoły we Francji.** Podług ostatniego sprawozdania ministra oświecenia, stan wychowania publicznego we Francji znacznie się polepszył. Na 37.548 gmin, tylko jeszcze 694 nie mają szkół. Od roku 1863 założono nowych szkół 1.054 publicznych i 402 prywatnych; ostatnie są prawie wyłącznie w rękach duchowieństwa. Wszakże w tym czasie przestało istnieć 654 szkół żeńskich duchownych. Liczba uczących się w ogóle we wszystkich szkołach wzrosła o 100.000. Z ułożonego wykazu zawartych w roku zeszłym małżeństw okazuje się, że na 100 mężczyzn przystępujących do związku małżeńskiego $25,^{8}$ nie umiało podpisać swego nazwiska, a na 100 kobiet 41, w ogóle zatém $33,^{4}$ % nie umiało pisać. W niektórych departamentach liczba niepiśmiennych kobiet dochodziła do 80 a nawet 98 na sto. Skutkiem tego, zamierzono obecnie otworzyć 8.000 szkół żeńskich.

— **Kasy pożyczkowe Towarzystwa nabywców dóbr w Zachodnich gubernjach** otwarte zostały w Kijowie i Wilnie. Gazeta kijowska „*Kijewlanin*" podaje *normy pożyczek* powiatami, zastosowane do norm ustanowionych poprzednio do pożyczek wykupowych, a mianowicie na dziesięcinę (około morgów 2, ściśle 1,9513.)

		Norma		
Powiaty		*wyższa*	*średnia*	*niższa*
Kijowski	*rubli*	44	... $23,^{66}$	... $8,^{33}$
Czyhryński	„	44	.. $38,^{83}$	... $29,^{50}$
Czerkaski	„	44	... $37,^{50}$	... $25,^{16}$
Kaniowski.. ...	„	44	... $32,^{50}$	... $20,^{33}$
Lipowiecki	„	$42,^{66}$	... $28,^{66}$	... 22
Humański......	„	$41,^{16}$	... $35,^{16}$	... 17
Zwinogrodzki...	„	41	... $32,^{33}$	... $15,^{50}$
Berdyczowski ..	„	$38,^{66}$	... $27,^{83}$	... $17,^{50}$
Taraszczański ..	„	$37,^{6}$	... $26,^{50}$	... $15,^{33}$
Wasilkowski ...	„	$34,^{33}$	... $20,^{16}$	... $17,^{50}$
Skwirski	„	32	... $26,^{16}$	... $19,^{70}$
Radomyślski ...	„	$28,^{83}$	... $12,^{16}$	... 2

W drukarni Gazety Polskiéj.

Za pozwoleniem Cenzury Rządowéj.